



UNITED NATIONS
MOLDOVA



UNITED NATIONS
HUMAN RIGHTS
OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER

GHID TERMINOLOGIC

**PENTRU MASS-MEDIA ÎN COMUNICAREA
CU ȘI DESPRE GRUPURILE VULNERABILE
DISCRIMINĂRII**

INTRODUCERE

ONU Moldova susține utilizarea limbajului nediscriminatoriu. Acest ghid¹ este menit să ajute creatorii de conținut să adopte un limbaj incluziv pentru a aborda și descrie toți oamenii, indiferent de sex, rasă, etnie și caracteristici fizice sau intelectuale.

NOȚIUNI GENERALE REFERITOR LA MINORITĂȚILE ETNICE ȘI LINGVISTICE

Divizarea persoanelor în grupuri etnice este într-o măsură foarte mare un exercițiu destul de convențional și imprecis. Din punct de vedere istoric, mai multe grupuri etnice au apărut, s-au modificat și au dispărut, procesul fiind unul continuu și fluctuant.

Este de menționat că absoluta majoritate a oamenilor de pe Pământ și, respectiv din Moldova, au origini etnice mixte datorită procesului de migrare care a început, probabil, din cele mai vechi timpuri. Din această perspectivă, genetic vorbind, nu există „Moldoveni puri”, „Români puri” sau „Ruși puri”.

Mai mult decât atât, autoidentificarea etnică este mult mai importantă decât categoriile convenționale la care s-a făcut trimitere mai sus. Aceasta este o chestiune de alegere a fiecărei persoane. Spre exemplu, persoana este cea care alege să se autoidentifice drept „Moldovean”, „Român”, „Rus” sau chiar „European”, „Euroasiatic”, etc. Persoana poate să aleagă să se autoidentifice chiar într-o manieră complexă, spre exemplu „Moldovean de origine rusă” sau „Român-evreu” sau „Afro-moldovean”, etc. Autoidentificarea este o alegere individuală și trebuie să fie respectată.

Fiecărei persoane îi place să fie numită așa cum ea însăși preferă. Cineva pe nume Sofia poate prefera să fie numită „Sofi” sau „Sofie”, și nu „Sofa” sau „Phi-Phi”, sau „Sonia”, sau altfel. Numirea unei persoane într-un mod neacceptat de aceasta este o manifestare a lipsei de respect și desconsiderare a demnității.

În aceeași manieră, să numești un grup etnic altfel decât acesta se autoidentifică sau se numește, este o manifestare a lipsei de respect și un atac asupra demnității membrilor. Din această cauză, dacă persoanele de etnie romă doresc să fie numite Roma (acesta fiind un nume recunoscut și agreat de majoritatea organizațiilor pentru promovarea drepturilor persoanelor de etnie romă), ele urmează a fi numite anume „Roma” și nu „Țigani”.

În același timp, persoanele care doresc să fie numite „Români” trebuie să fie numite „Români”, iar cele ce doresc să fie numite „Moldoveni” – „Moldoveni”.

¹ **Notă:** Acest ghid compilează sugestiile colectate din diverse surse, inclusiv Manualul privind diversitatea rapoartelor, Institutul Media Diversity și fișa cu informații a Universității din New England pe un limbaj nediscriminatoriu.

De asemenea, dacă persoana este de o anumită origine, aceasta nu neapărat trăiește în regiunea dată. Astfel, a utiliza „asiatic”, „african” este incorect, fiind indicat de folosit sintagma persoană „de origine africană” sau „de origine asiatică”.

NOȚIUNI GENERALE REFERITOARE LA IDENTITATEA DE GEN ȘI ORIENTAREA SEXUALĂ

Genul este un construct profund social. Apartenența la genul masculin sau cel feminin se bazează pe rolurile sociale atribuite fiecărei categorii de persoane. La nivel social, de la femei se așteaptă să se comporte într-o anumită manieră, să îndeplinească anumite roluri sociale, care sunt diferite de cele ale bărbaților.

Gender-ul este o noțiune relativă, pentru că doamnelor sau domnilor le pot fi atribuite roluri diferite în diferite culturi. Ce înseamnă a fi femeie/doamnă în unele culturi orientale acum, diferă de viziunea asupra femeii în societățile sau culturile vestice. Același lucru poate fi afirmat despre rolurile atribuite domnilor/bărbaților în diferite culturi în diferite perioade ale istoriei. Suplimentar, sunt persoane care nu se identifică cu nici unul dintre gender-uri. Aceste persoane, chiar dacă își conștientizează sexul, nu se identifică social nici cu bărbații/domnii, nici cu femeile/doamnele. Ca și orientarea sexuală, identitatea de gen este plasată pe un spectru gradual, care încorporează diferite abordări.

Din aceste considerente, sublinierea caracteristicilor gender, atunci când acestea nu au relevanță, perpetuează stereotipurile referitoare la femei și bărbați și rolurile pe care aceștia TREBUIE să le respecte. În principiu, respectarea tipurilor de gen nu sunt discriminatorii, dar provoacă discriminarea de gen, pentru că au tendința de a generaliza și exclude din normalitate modelele de interacțiune între femei și bărbați, care nu corespund preconcepțiilor dominante.

Atunci când facem referire la o femeie, utilizăm întotdeauna „doamnă” și nu „domnișoară”, pentru că, altfel, se face diferențiere de statutul matrimonial, punându-se accent pe acest aspect al vieții personale. Când vorbim în general despre o situație cu implicarea unei/unor persoane necunoscute/ipotetice, folosim el/ea, băiat/fată, bărbat/femeie, domn/doamnă etc.

De asemenea, urmează a fi evitate supozițiile sexiste. Spre exemplu: „femei isterice”, „blonde naive”.

Când vorbim despre femei, de asemenea, evităm victimizarea acestora. Nu utilizăm expresia „femei și alte grupuri vulnerabile”, deoarece nu toate femeile fac parte din grupul vulnerabil. În același timp, când facem referire la femei din anumite grupuri vulnerabile, cum ar fi, femeile care au experiența violenței domestice, în locul sintagmei „victime ale violenței domestice”, vom folosi „supraviețuitoare ale violenței domestice”.

Limba română permite utilizarea formei feminine a majorității substantivelor. Astfel, dacă spunem „telespectatori”, putem adăuga și „telespectatoare”, „cititori și cititoare”, „beneficiari și beneficiare”.

Orientarea sexuală este unul dintre elementele, care formează identitatea persoanelor. Indiferent de tipul orientării sexuale, aceasta are o influență similară asupra personalității. Heterosexualitatea este acceptată drept latura normală a sexualității omenești pentru că este caracteristică a majorității. Totuși, faptul că un număr mai mic de persoane aparțin comunității LGBTQI nu califică alte orientări sexuale decât cea heterosexuală ca mai puțin normale. Atât heterosexualitatea, cât și homosexualitatea fac parte din spectrul larg a sexualității umane și ambele corespund normalității.

Astfel, folosirea sintagmelor „orientare netradițională” sau „minorități sexuale” subliniază faptul că aceste persoane, doar pentru că au o sexualitate diferită, ar fi inferioare majorității, fapt ce nu corespunde adevărului.

LGBTQI este acronimul pentru lesbiene, gay, bisexuali/le, transgender, persoane queer și intersex. Atunci când vorbim despre persoane LGBTQI, urmează să înțelegem că sexualitatea este o caracteristică fluctuantă și relativă. Ca și în cazul aspectelor legate de gen, pentru diferite societăți și în diferite perioade de timp, homosexualitatea a prezentat o virtute sau un defect. Spre exemplu, în Sparta antică, bărbații înrolați în armată întrețineau relații homosexuale cu camarazii lor și acest lucru era văzut drept un fenomen firesc, iar în societățile europene creștine, întreținerea de relații homosexuale a fost văzută drept păcat.

Tendința de a discrimina persoanele cu orientare diferită de cea heterosexuală, dar și având identitate și comportament sexual diferit vine din prejudecata că persoana LGBTQI nu corespunde standardelor sexualității normale și că homosexualitatea/bisexualitatea/persoanele intersex/transgender sau queer formează alegeri greșite ale persoanei. Stereotipurile privind persoanele LGBTQI mai sunt determinate și de faptul că, până în a doua jumătate a secolului XX, orientarea homosexuală a fost văzută drept boală. De aici vine utilizarea termenilor „homosexualism”, „lesbianism”, „transsexualism”, etc. în privința persoanelor LGBTQI.

Este important de înțeles diferența dintre orientare sexuală și preferință sexuală. O persoană are orientare homosexuală dacă poate avea relații și sentimente romantice doar față de persoane aparținând aceluiași sex. Preferința sexuală se referă la faptul că persoana poate întreține ocazional relații sexuale cu parteneri de același sex. Spre exemplu, bărbați heterosexuali care au experiențe homosexuale ocazionale.

TERMENI DE FOLOSIT:

- În cazul adresării către un auditoriu despre care nu știți cu certitudine dacă este format din femei sau bărbați sau dacă acesta este mixt, utilizați titlurile și modurile de adresare în mod consecvent și egal pentru bărbați și femei. Utilizați „doamnă” în paralel cu „domn”: – „Stimați/Stimate Domn(i)/Doamnă(e)”.
- Utilizați subiectul de gen masculin/feminin când nu vă referiți în mod specific la un anumit gen (de exemplu: „Fiecare participant/participantă este responsabil/ă pentru propriile sale aranjamente de călătorie” sau „Participanții/participantele sunt responsabili/responsabile pentru propriile aranjamente de călătorie”).
- Evitați să utilizați termeni sau expresii care ar putea submina rolul genului feminin (de exemplu: femeia de serviciu (ar trebui de spus persoana de serviciu); bărbații – sexul puternic, femeia – sexul slab/frumos, femeile – florile vieții).
- Evitați descrierile irelevante legate de gen sau de orientarea sexuală (ministrul homosexual, domnișoara asistentă/secretară a domnului director).
- Evitați referirea inutilă la situația relației și/sau a statutului familial/parental al unei persoane sau al unui grup (de exemplu: Jack Smith și soția sa și *Jane Smith*; *mama* a cinci copii numită în funcția de Ministru al educației).
- Evitați asumarea orientării sexuale sau a situației familiale a unei persoane sau a unui grup (de exemplu: nu folosim angajații cu soțiile/soții lor, ci angajații cu *partenerii/partenerele lor*).
- Utilizați termenul „orientare sexuală” și nu „preferință sexuală” atunci când vorbiți despre persoane homosexuale.
- Utilizați mai bine termenul „lesbienele și gay-ii” decât „homosexualii”, care ar putea perpetua stereotipurile negative și care adesea se referă exclusiv la bărbați.
- În același timp, utilizați „persoană transgender” și nu „transgender” sau „persoană queer”, în cazul unei persoane care nu aparține nici categoriei heterosexuale și nici identității de gen CIS-gender.

PERSOANE CU DIZABILITĂȚI

Regula generală este să nu fie pusă dizabilitatea persoanei pe locul întâi. „Puneți persoana pe primul loc” și evitați să reduceți persoana la dizabilitatea acesteia.

Utilizarea terminologiei corecte în privința persoanelor cu dizabilități constituie unul dintre elementele determinative în schimbarea paradigmei de abordare a dizabilității, de la cea medicală la cea socială, accentuând astfel limitările condiționate de mediul fizic și social. Persoanele cu dizabilități nu au mai multe sau mai puține drepturi decât cele fără dizabilități, ci, datorită deficienței și limitărilor de mediu fizic și/sau social, întâmpină dificultăți în a-și exercita drepturile într-o manieră egală.

Dificultățile majore ale persoanelor cu dizabilități sunt determinate de limitările de accesare a oportunităților de a lua parte la viața activă în comunitate, de la egal la egal, și se datorează unor bariere fizice sau sociale. Astfel, dizabilitatea nu trebuie să fie văzută drept caracteristică medicală, ci drept o problemă a mediului înconjurător, care nu este adaptat necesităților persoanelor cu dizabilități. Este necesară înlăturarea barierelor prin schimbarea societății.

Din această perspectivă, utilizarea cuvintelor, care pun în evidență aspectul medical al dizabilității este problematic, pentru că nu contribuie la schimbarea paradigmei. Mai mult decât atât, evidențierea caracteristicilor medicale ale persoanei reduce personalitatea acesteia la o diagnoză, fapt ce atentează la demnitatea persoanei, or personalitatea nu poate fi redusă la o caracteristică medicală.

TERMENI DE FOLOSIT:

Este incorect să fie utilizat termenul „handicapat” atunci când se vorbește de o persoană cu dizabilități, pentru că accentuează limitările persoanei și nu cele existente în societate. În același spirit, nu se va utiliza termenul de „invalid/invaliditate”, pentru că face aluzie la o inferioritate a persoanelor, ceea ce lezează demnitatea și onoarea acestora.

În loc de acești termeni greșiți, se va utiliza „persoană cu dizabilitate” sau „persoană cu nevoi speciale” (preferabil, totuși, de folosit „persoană cu dizabilitate”).

Esențializarea afecțiunilor medicale are loc și atunci când boala pe care o are persoana servește drept calificativ pentru aceasta. Astfel, nu se va utiliza termenul de „epileptic”, sau „Down”, sau „schizofrenic”, sau „autist”, ci „persoană cu autism/cu Tulburări din Spectrul Autist (TSA)”, „persoană cu epilepsie”, „persoană cu sindromul Down”, „persoană care suferă de schizofrenie”.

De asemenea, atunci când se vorbește despre modul de deplasare a persoanei, nu se va menționa „invalid în cărucior”, ci se va utiliza formularea „utilizator de scaun rulant”.

În același spirit, urmează să discernem între diferite tipuri de dizabilitate care pot condiționa diferite necesități. Astfel, o să utilizăm sintagmele „persoană cu dizabilitate fizică”, „persoană cu dizabilitate psiho-socială” sau „persoană cu dizabilități mintale sau intelectuale”, „persoană cu dificultăți de comunicare sau de învățare” când facem referire la diferite tipuri de dizabilități.

- Evitați referirea inutilă la capacitatea fizică și/sau intelectuală a unei persoane sau a unui grup (de exemplu: Un muzician ~~era~~ a cântat la vioară la concertul local).
- Utilizați termeni care recunosc că o dizabilitate este doar una dintre multiplele caracteristici ale persoanei sau ale grupului (de exemplu: ~~surd și orb~~ – persoană cu deficiențe vizuale și/sau auditive, ~~persoană cu handicap~~ – persoană cu dizabilități; ~~o persoană Down~~ – o persoană cu sindrom Down).

- Evitați termenii și eufemismele imprecise pentru o persoană sau un grup cu dizabilități (de exemplu: „schizofrenia” este un tip particular de tulburare psihiatrică, nu un termen general; sindromul Down este o condiție medicală, nu o boală).
- Utilizați mai degrabă „dizabilități intelectuale” sau „dizabilități mintale” decât retardare sau retard, ceea ce sugerează că persoanele cu dizabilități nu sunt competente.
- Nu spuneți „persoană normală”, ci „persoană fără dizabilități”, „persoană care se dezvoltă în mod tipic”, „persoană tipică”.
- Evitați caracterizarea persoanelor cu dizabilități ca un grup nevoiaș, neajutorat sau victimizat. Evitați termenii de „victimă sau de suferinzi” pentru a vă referi la cineva care suferă sau a suferit de o maladie, o boală sau o dizabilitate (de exemplu: ~~suferă de HIV sau o persoană victimă a HIV~~ – persoană care trăiește cu HIV; ~~persoană limitată la scaunul rulant, legat de scaunul rulant~~ – utilizator al scaunului rulant; ~~societății trebuie să i pese de persoanele cu dizabilități~~ – societatea trebuie să creeze oportunități egale pentru persoanele cu dizabilități).
- În context educațional, puteți utiliza „Cerințe Educaționale Speciale” (CES).

PERSOANELE HIV POZITIVE

Persoanele HIV pozitive sunt în mod continuu subiecte ai stigmei și discriminării. Reticența cu care aceste persoane sunt percepute în societate se datorează, în primul rând, lipsei de cunoștințe a publicului larg referitor la HIV și SIDA. HIV este virusul imunodeficienței umane, iar SIDA este sindromul imunodeficienței dobândite.

Nu toate persoanele infectate cu virusul HIV+ suferă în același timp și de SIDA. HIV este ușor de gestionat la moment cu medicamente antiretrovirale, astfel încât persoanele HIV+ să nu ajungă să sufere de SIDA. De fapt, la nivel de societate, stigma care însoțește HIV și SIDA este datorată demonizării, inclusiv de media, a acestor afecțiuni. Spre exemplu, Hepatita C sau TBC sunt la fel boli infecțioase, mult mai răspândite decât HIV și mai ales SIDA, dar în privința acestora nu există atitudinea similară celei față de HIV.

HIV este o infecție transmisibilă și în privința acesteia urmează să fie utilizată sintagma potrivită, iar SIDA este sindromul care survine din cauza virusului, respectiv nu SIDA este infecția, ci HIV. În același sens, testarea persoanelor are loc referitor la HIV și nu la HIV/ SIDA (test la HIV).

MINORITĂȚI RELIGIOASE ȘI ETNO-LINGVISTICE

Libertatea de religie ține de sfera intimă a persoanei, or una dintre laturile libertății religioase este forul intern – dreptul de a crede în orice valori sau principii. Pentru că o perioadă destul de îndelungată societățile din partea de Est a Europei au trăit într-o iluzie a uniformității religioase, pentru că minoritățile religioase au fost în acea perioadă mai puțin active, diversitatea religioasă este greu acceptată.

Studierea dihotomiei istorice dintre Creștinism și Islam în perioada premodernă și cea modernă în cadrul sistemului de învățământ este, de fapt, prima și unica sursă de informație cu privire la Islam pentru majoritatea populației Republicii Moldova.

Ulterior, Islamul este asociat cu terorismul, lipsa respectului pentru drepturile omului, Orientul mijlociu, etc., inclusiv pentru că mass-media prezintă subiectele legate de aceste fenomene ca fiind intrinseci Islamului. Totuși, generalizările în privința minorităților religioase, în particular în privința musulmanilor nu sunt corecte.

Când vorbim despre terorism, trebuie să înțelegem că acesta este, în primul rând un fenomen politic și apoi unul religios, or organizații teroriste au existat și există în Spania sau Irlanda de Nord, acestea nefiind legate de Islam.

Lipsa respectului față de drepturile omului nu trebuie legată neapărat de Islam, or sunt regimuri totalitare sau autoritare care, fără a avea tentă religioasă, nu respectă drepturile omului. Mai mult, extremismul religios nu este legat doar de Islam, există, de asemenea, extremism Creștin.

TERMENI DE FOLOSIT:

O să evităm utilizarea noțiunilor de „sectă” sau „mișcare sectară” în privința cultelor minoritare, or aceste sintagme subliniază pretinse mișcări schismatice a diferitor culte, în special cele Neo-Creștine. Folosim „Biserică”, „credință”, „organizație religioasă”.

Când vorbim despre Islam sau musulmani, evităm noțiunea de „islamiști”, „islamism”, „islamizare”, acestea fiind derivate ale islamului, transmit mesajul că, cei de religie musulmană ar vrea cucerirea populației majoritare, fapt ce mărește rata de repulsie a oamenilor.

Folosim cuvintele „Islam”, „religie Musulmană”, iar în privința persoanelor folosim „musulman” și nu „islamist”, „credință musulmană” și nu „Islamică”.

În Republica Moldova nu există religie de stat, iată de ce se va evita utilizarea noțiunilor precum „religie oficială”, „Biserica oficială”, „Biserica majoritară” și se va utiliza denumirea concretă a bisericii – „Biserica Ortodoxă din Moldova” sau „Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove”.

- Evitați termenii care denigrează, exclud sau caracterizează în mod inutil o persoană sau un grup pe baza rasei, etniei și/sau religiei.
- Evitați referirea inutilă la contextul etnic sau rasial al unei persoane sau al unui grup (de exemplu: unii tineri ucraineni au fost răniți în accident).
- Dacă este important să se precizeze descendența sau etnia unei persoane sau a unui grup, sau să se facă distincția dintre persoanele născute în Moldova și cele în altă parte, atunci folosiți un calificativ în conjuncție cu substantivul „moldovean” sau folosiți formele prin cratimă (de exemplu: Moldoveni-ruși, Moldoveni-ucraineni, Italo-moldoveni).
- Referiți-vă la romi sau comunitatea romă, limba și cultura romilor. Evitați termenul „țigan”, pe care mulți îl consideră denigrator.
- Termen precum „colorat” este problematic, deoarece definește rasa dintr-o perspectivă albă.

FOȘTI DEȚINUȚI

Termenii folosiți ar trebui să reflecte strict statutul juridic al acestor persoane și nu stereotipurile sociale care însoțesc statutul de deținut.

TERMENI DE FOLOSIT:

O să folosim „deținut” sau „fost deținut” și nu „pușcăriaș”, „condamnat”, sau „criminal”. Când facem referire la instituție, o să menționăm „penitenciar” și nu „închisoare” sau „pușcărie”, pentru că, contribuim la perpetuarea stereotipului că rolul acestora este doar de a pedepsi, fără a sublinia rolul de reeducare a persoanelor.

ALTE EXEMPLE DE TERMENI CARE URMEAZĂ A FI FOLOSIȚI:

- Evitați ipotezele nejustificate cu privire la vârstă (de exemplu: ~~casa de bătrâni~~ – Centru de plasament pentru persoane în etate; ~~pensionari, geriatrii~~ – persoane în etate, vârstnici, maturi).
- Evitați termenii care denigrează o persoană sau un grup în funcție de locația lor geografică (de exemplu: ~~țărani~~ – persoane care locuiesc în zone rurale).
- Când se face referire la populația totală, folosiți mai degrabă „oameni” decât cetățeni, pentru a include persoanele apatride și persoanele care dețin altă cetățenie.

EXAMPLE

(ENG, ROM, RU)

GENUL







English		Română		Русский	
Ms	Miss/Mrs	Dna/ă	D.	Госпожа	Мисс
his/her	his or her	al lui/al ei	al lui sau al ei	его/её	его или её
use the words <i>man/woman, boy/girl, gentleman/lady</i> in a parallel way	men, boy, gentlemen	utilizați cuvintele <i>bărbat/femeie, băiat/fată, domn/doamnă</i> în paralel	bărbat, băiat, domn	использовать слова <i>мужчина/женщина, мальчик/девочка, господин/госпожа</i> параллельно	мужчина, мальчик, господин
use similar terms when describing the same characteristics in <i>women and men</i>	Example: men and aggressive women	utilizați termeni similari atunci când descriu aceleași caracteristici pentru <i>femei și bărbați</i>	Exemplu: bărbați și femei agresive	использовать аналогичные термины при описании одних и тех же характеристик <i>женщин и мужчин</i>	Пример: мужчина и агрессивные женщины
avoid sexist assumptions and comments Example: <i>Women, minority groups</i>	Example: women and other minority groups	a se evita presupunerile și comentariile sexiste Exemplu: <i>Femei, grupuri minoritare</i>	Exemplu: femei și alte grupuri minoritare	избегайте сексистских предположений и комментариев Пример: <i>Женщины, меньшинства</i>	Пример: женщины и другие меньшинства
a doctor	a woman doctor	un medic	o femeie medic	врач	женщина врач
women and men	men and women	femei și bărbați	bărbați și femei	женщины и мужчины	мужчины и женщины

DIZABILITATE

English		Română		Русский	
disability	handicap / impairment	dizabilitate	handicap / invaliditate / afecțiune	ограниченные возможности	инвалидность
persons (named individual) with disabilities	disabled people/ people with disabilities / handicapped / invalid / patient / crippled	persoane cu dizabilități	handicapați / invalizi/ pacienți	лицо с ограниченными возможностями	инвалиды / пациенты
a person with epilepsy	an epileptic	o persoană cu epilepsie	un epileptic	человек с эпилепсией	эпилептик
wheelchair user	a disabled in wheelchair / wheelchair-bound / confined to a wheelchair	utilizator de scaun cu rotile / scaun rulant	un invalid în cărucior / o persoană dependentă de cărucior	человек, передвигающийся на коляске	человек, привязанный к инвалидной коляске
a person with mental / psycho-social disability	mentally handicapped	persoană cu dizabilități mintale / psiho-sociale	handicapat mintal	лицо с ограниченными интеллектуальными/ психосоциальными возможностями	психически больной
a person with communication and/or learning difficulties	mentally retarded	persoană cu dificultăți de comunicare și/ sau de învățare	retardat mintal	лицо с ограниченными возможностями общения и/или обучения	умственно отсталый
child with autism	an autistic child	un copil cu autism	un copil autist	ребёнок с аутизмом	ребёнок аутист
people without disabilities	normal	persoane fără dizabilități	normali	люди без ограничений возможностей	нормальные

person with cerebral palsy	suffers from cerebral palsy / victim of cerebral palsy	persoană cu paralizie cerebrală	suferă de paralizie cerebrală	человек у которого церебральный паралич	человек страдающий церебральным параличом
person with Down syndrome	person with Down / mongoloid	persoană cu sindromul Down	persoană cu Down / mongoloid	человек с синдромом Дауна	Даун
mental disorder	mentally ill / crazy / psycho	tulburare mintală	bolnav mintal / nebun / psihotic	психическое расстройство	психически больной / сумасшедший / псих
family members / relatives and friends	carers	membri ai familiei / rude / prieteni	îngrijitori	члены семьи / родственники и друзья	опекуны / сиделки
personal assistant	carers	asistent personal	îngrijitor	личный помощник	сиделка

ROMA

English		Română		Русский	
					
Romany	Gypsy	Rom	țigan	Ром	Цыган
Romany language	Gypsy language	Limba Romani	Limba țigănească	Ромский язык	Цыганский язык
Romaphobia	Anti-gypsy	Romafobie	Anti-țigani	Ромафобия	Анти-цыганские меры
Roma community	Gypsy village	Comunitate romă	Sat de țigani	Ромская община	Цыганское село
Romany activist	Active gypsy	Activiști romi	țigani activi	Ромские активисты	Активные цыганы
Community mediator	Mediator for gypsy	Mediator comunitar	Mediator pentru țigan	Общественный посредник	Посредник для цыган

LGBTQI

English		Română		Русский	
Gay / Gay man Lesbian / Gay woman	homosexual	Gay / bărbat gay / Lesbiană / femeie gay	homosexual	Гей/мужчина гей/лес- биянка/женщина гей	гомосексуалист
relationship	homosexual relationship	relație	relație homosexuală	отношения	гомосексуальные отношения
couple	homosexual couple	cuplu	cuplu homosexual	пара	гомосексуальная пара
sex	homosexual sex	sex	sex homosexual	секс	гомосексуальный секс
sexual orientation	sexual preference	orientare sexuală	preferință sexuală	сексуальная ориентация	сексуальное предпочтение
lesbian or gay	gay lifestyle or homosexual lifestyle	lesbiană sau gay	stil de viață gay sau stil de viață homosexual	лесбиянка или гей	гомосексуальный образ жизни
openly lesbian or openly gay	admitted homosexual or avowed homosexual	lesbiană deschisă sau gay deschis	homosexual recunoscut sau homosexual declarat	открытая лесбиянка или открытый гей	общепризнанный гомосексуалист
equal rights	special rights	drepturi egale	drepturi speciale	равные права	специальные права
a lesbian, gay man or transgender person	deviant / disordered / dysfunctional / diseased / perverted / destructive	o lesbiană, un bărbat gay, o persoană transgender	deviant/ bolnav/ disfuncțional/ pervers	лесбиянка, гей или трансгендер	девиантный / непорядочный / неблагополучный / больной / извращенец
heterosexual sexual orientation	normal orientation	orientare sexuală heterosexuală	orientare normală	гетеросексуальная сексуальная ориентация	нормальная ориентация
bisexual	having sex with men and women	bisexual	face sex cu bărbați și femei	бисексуал	занимается сексом и с женщинами и с мужчинами

homophobia	anti-gay	homofobie	anti-gay	гомофобия	анти-гей
being lesbian	lesbianism	a fi lesbiană	lesbianism	быть лесбиянкой	лесбиянство
gender identity	sexual identity	identitate de gen	identitate sexuală	гендерная идентичность	сексуальная идентичность
transition	sex change	tranziție	schimbarea sexului	переход	смена пола

HIV și/sau SIDA

English		Română		Русский	
HIV	HIV/AIDS (when only referring to virus not to syndrome)	HIV	HIV / SIDA (atunci când se referă la virus și nu la sindrom)	ВИЧ	ВИЧ / СПИД (если говорит лишь о вирусе, не о синдроме)
HIV virus	AIDS virus	virusul HIV	virusul SIDA	вирус ВИЧ	вирус СПИДа
HIV prevention	HIV/AIDS prevention	prevenirea HIV	prevenirea HIV / SIDA	профилактика ВИЧ	предотвращение ВИЧ / СПИДа
unprotected sex	risky sex	sex neprotejat	sex riscant	незащищенный секс	рискованный секс
HIV - positive person	HIV contaminated / unclean	persoană HIV pozitivă	contaminat cu HIV	ВИЧ – положительный человек	ВИЧ инфицированный
HIV test	AIDS test / HIV/AIDS test	test la HIV	test la SIDA / Test la HIV/SIDA	тест на ВИЧ	Тест на СПИД/ тест на ВИЧ/СПИД
sexually transmitted infection	sexually transmitted disease	infecție cu transmitere sexuală	boală sexual transmisibilă	инфекция передающиеся половым путем	заболевание передающиеся половым путем

response to HIV and AIDS	fight against HIV / AIDS	reacție la HIV și SIDA	lupta împotriva HIV / SIDA	реакция на ВИЧ и СПИД	борьба против ВИЧ / СПИДа
populations at increased risk of HIV	vulnerable groups	populație cu risc sporit de infectare HIV	grupuri vulnerabile	население с повышенным риском заражения ВИЧ	уязвимые группы
living with HIV	dying of AIDS / victims	trăiesc cu HIV	mor de SIDA / victime	живущие с ВИЧ	умерающие от СПИДа / жертвы

MINORITĂȚI

Religioase / Etnice / Lingvistice

English		Română		Русский	
people of ethnic origin / minority ethnic	ethnic / ethnics	oamenii de origine etnică / minoritate etnică	de etnie / etnicii	люди этнического происхождения / этнических меньшинств	национальность / национальности
African descendant	black	descendent african	negru	африканский потомок	черный / чернокожий
Chinese, Japanese, Vietnamese people	Asian	persoane de origine chineză, japoneză, vietnameză	asiatic	люди китайского, японского, вьетнамского происхождения	азиаты
migrant worker	economic migrant	lucrător emigrant	migrant economic	рабочий-мигрант	экономический мигрант
Christian religion	official religion	religia creștină	religie oficială	христианская религия	официальная религия
confession / religion	sect	confesiune / religie	sectă	конфессия / религия	секта

PERSOANE ÎN ETATE

English		Română		Русский	
older people	elderly / old people	persoane în etate	persoane în vârstă	люди пожилого возраста	пожилые
older adults	seniors	persoane în etate	seniori	люди пожилого возраста	пожилые
pensioners	old age pensioners	persoane care se află la pensie	bătrâni la pensie	люди на пенсии	пожилые на пенсии

PERSOANE CARE AU FOST DEȚINUTE (foști deținuți)

English		Română		Русский	
prisoners	inmates ¹	deținut	condamnat	заключённый	осуждённый
prison	jail	penitenciar	închisoare	пенитенциарное учреждение	тюрьма
in prison	imprisoned	în penitenciar	închis	в пенитенциарной учреждении	в заключении

¹ Face referire la persoanele aflate în detenție preventivă, în arest.